

Holger Clausen OG GARSON

Holger Clausen.

Historien går tilbage til begyndelsen af 1990'erne, hvor Holger og familien, som bor i Vejen, i sommerferien, havde byttet hus med nogle venner i København, for rigtig at opleve byen og omegnen. Det blev også til et besøg på det daværende DVTK "Marielyst-træf", på Falster, hvor Holger kom i snak med en nu desværre afdød samler, som havde en toprestaureret Garson med. De diskuterede hele opbygningen, den orange bemaling

og modehvide hjul, men herudover var der ikke særlig mange oplysninger at finde, men så kom videbegæret for alvor op i Holger og han ville til bunds i sagen. Et gammelt prospekt viste et billede af en række Garson traktorer ved en bygning i Vanløse, og da Holger vendte tilbage til København, skulle han ud på den adresse og se hvad der fandtes, og se om der var nogle naboer eller andre der kendte til noget fra den tid i 1952 –

ca. 54 hvor Garson blev lavet. Det var der ikke og bygningerne lignede heller ikke lige dem på billedet, så Holger besøgte bladkiosker, værtshuse mm, men opsøgte så det Lokalhistoriske Arkiv på Ålekistevej. Her fik han en aftale med en herre ved navn Svend Petersen, som var lige så "tosset" med gamle adresser og billeder af bygninger, som Holger var med gamle traktorer, og de to enedes om at arkivets medlemmer prøvede at ar-

Her Finn S. Thomsen, Hjøllerup, på sin toprestaurerede Garson – de øvrige fotos er også af hans traktor.

bejde videre med sagen, og man ville kontakte arkiverne i Vanløse, Rødovre og Frederiksberg, og vedlægge en kopi af adressen og bygningen.

Formanden for Vanløse Lokalhistoriske Forening gjorde også en indsats ved systematisk at cykle alle gader igennem, og dermed langt om længe, at finde frem til de rigtige bygninger – i deres rette størrelse – da det skulle vise sig senere, at fotoet på brochuren med traktorerne var manipuleret og så 3 gange større ud end det var i virkeligheden.

Holger og familien vendte tilbage til Vejen og gjorde sig nogle tanker og ventede spændt. Yderligere havde Holger også nu fundet og købt en total adskilt Garson.

Pludselig efter 5 måneder ringede Svend Petersen, at nu havde de forskellige aviser haft en notits indrykket, hvori der stod, "at en "skør jyde" havde besøgt arkivet og påstået at der engang havde ligget en traktorfabrik i Vanløse". En ældre herre ved navn Johannes Brøndum havde meldt sig og kendte til konstruktionen af Garson traktoren. Hans søster boede i lokalområdet og genkendte navnet Garson og derfor kontaktede hun sin broder som boede i Bagsværd. Dette var interessant og Holger fik gennem Lokalhistorisk Arkiv oplyst Johs. Brøndums telefonnummer, og kontaktede ham og inviterede ham straks til at komme på en weekend tur til Vejen, og Brøndum takkede ja.

En måned senere ankom den dengang 78-årige Johs. Brøndum, med toget til Vejen, gangbesværet, men i godt humør, og med spænding så Holger frem til at høre ham fortælle om Garsons fremkomst. Garsons udvikling.

Forbilledet for traktoren og selve opbygningen var delvis taget fra en blå traktor med en 1-cyl. motor bagpå – navnet

Danish agriculture - second to none -

developed the construction of

the GARSON TRACTOR!

Thorise-Olsen & Co. i Ejf.

Forhandlere søges til den nye danske

"GARSON" TRAKTOR

"GARSON" er konstrueret i overensstemmelse med ethvert krav, som det mindste danske landbrug kan stille til en traktor.

"GARSON" er en overlegen trækraft til

- selvbinder
- pløjning
- hævning
- redensning
- spjætning
- såning
- fræsning
- kørsel m. vogn m. v.

"GARSON" UDFØRER INDTIL 4 HESTES ARBEJDE FOR EN HESTS OMKOSTNINGER!!!

"GARSON" koster kun kr. 7.150,00

"GARSON" er forsynet med Ford Prefect motor, 17 HKH v. 2000 omdr. m. selvstarter og el. udstyr. Vægt 700 kg. Ståler sporvidde. Uafhængig afbremning. Redskabsophæng, beregnet til ekstra tilbehør, bestående af 1 stk. 12" plov, 2 sæt hørvelender og 2 stk. redensere, der ialt kun koster kr. 780,00.

FIRMAER, som er i besiddelse af udstillingspladser og serviceværksted, og som måtte være interesserede i forhandlingen af denne nye traktor, der har fået en enestående modtagelse hos alle de mange landmænd, som har set den arbejde samt i hele den danske presse, bedes venligst snarest rette henvendelse til

"GARSON" TRACTOR'S LTD
ENGTOFFEVEJ 1 - KBHV. V
CENTRAL 2874 (FLERE LEDN.)

Der kommer en jyde ind på kontoret. med sig har han en tegning af en traktorfabrik. Alt hvad han ved er, at den har ligget i Vanløse og fremstillet en dansk traktor ved navnet "Garson".

Nej, det er ikke starten på en Århus-historie, men en blandt mange episoder de oplever i Vanløse Lokalhistoriske Forening. Og hvad gjorde formand Svend Krøigaard. Pumpede sin cykel, tog tegningen under armen og støvsugede hele kvarteret for at finde bygningen.

Og heldet havde han også med sig. På Indertofte 11 lå den. der var ingen tvivl: vinduer, døre og brandtrappe passede med tegningen.

huskede han ikke – men det har formentlig var den lille redskabsbærer Garner.

Garsons rigtige farve var orange og mødehvid, og i begyndelsen var Garson navnet malet på hjælmen. Det rigtige rat var af støbegods og pålagt et hvidt gumimateriale, rattet sammen med frontkontravægten var støbt hos Høng Jernstøberi. Køleren var fabrikeret på Vorsøvej ved Radiohuset, og hjulkapslerne som

var støbt i zink kom fra Clausens fabrik i Vanløse, og dækslet ved tryklejet ved forhjulene kom samme sted fra. De dele som var af aluminium kom fra Aluminiumsstøberiet ved Halmtorvet på Vesterbro. Ford på Tuborgvej leverede styrekugler og forskydelig styrestang plus luftfilteret i oliebad, samt ledningsnettet, og instrumenter, kontakter og lygter stammede fra Ford Prefekt. Det skal her tilføjes at Ford dengang havde en stor samlefabrik i København.

Den første opbygning som var en for-søgsmodel, havde en Morris motor, og de første traktorer havde bronzebøsninger ved for og bagaksel, - senere kom der kuglelejer, men det var japanske til kun halv pris af SKF-lejer. Bagtøjet var igen fra Ford, men vendt på hovedet og med en tilpasset påfyldningsprop. Brøndum huskede at den første traktor blev leveret til en kunde, ved navn Kjærulf, i Smørum Nedre, og han var flere gange ude og lave ændringer på den, ved bl.a. styrehus og lejer.

Salgsargumentet for Garson var at den kunne gøre arbejdet for 4 heste, og en 1-furet 12" Fraugde plov var standard,

men herudover fabrikerede landsbysme-den Jensen, i Vanløse, en del redskaber bl.a. vogne. De sidst fabrikerede trakto-rer havde helstøbte buede skærme af aluminium. Høng Jernstøberi støbte i starten styrearm og spindel, men de kun-ne ikke holde og blev udskiftet med stål-støbte arme fra Vølund på Amager. På Ålekistevej i Vanløse boede en smed som lavede forhjulsspindler, som blev varmet i essen og smedet i bue - han var meget dygtig og akkurat.

På Clausens fabrik i Vanløse blev alle trak-torerne sprøjtelakerede orange, mens sæde, rat og fælg skulle være modehvid.

Fælgringe blev lavet et sted i Jylland, mens navpladerne var selvfabrikerede og blev påsvejet fælgringene. Dækmon-

teringen var 600 X 22 - Good Year eller Firestone - og prisen var i 1953 Kr. 40.- pr stk incl. slange. Alle bolte var i tom-memål.

Kontravægte til hjulene var ekstraudstyr og de fleste var støbt i beton godt blan-det op jernbrokker, gamle bolte og mø-triker.

En komplet traktor blev på et tidspunkt sendt op til Bukh, i Kalundborg, med henblik på måltagning til en 2-cyl. die-selmotor. Motoren blev aldrig monteret, men det blev fortalt, at Bukh benyttede lejligheden til at gennemmåle den på kryds og tværs.

På Ålholmsvej ved Roskildevej boede Poul Olsen, som havde forhandling af

trollere dem. Vi ligger med gennem-kontrollerede regnskaber over, at en traktor af denne størrelse uden heste-hjælp kan udføre alt arbejde på en gård på ca. 25 tdr. land for lige om-kring 1000 kr. om året, med udgifter betalt til afskrivning, vedligeholdelse og brændstof. Hestetræk vil, det ved enhver, koste det dobbelte i foder-værdier og bruge den dobbelte køre-tid.

Normalt vil man vel nok på de små gårde beholde et par heste i reserve og af fire nøjes med at afskaffe to, men »Garson« kan lave 4 hestes ar-bejde.

Så vidt ingeniør Svend Hansen. Som sagt er traktoren nu i seriepro-duktion, og den vil jo nok snart vise sig på de danske agre. Dens tekniske data er iøvrigt følgende:

Chassis. 4 hjulet. Uafhængig af-bremsning af bæghjulene. gummimon-tering 6,00X22. På forhjulene 4,00X15. Vægt ca. 700 kg. Indstillelig spor-vidde fra 90 til 140 cm. Længde 2,5 m. højde 1,5 m, bredde 1,60 m og fri-højde 50 cm. Bag forhjul og baghjul monteret stilbare redskabsophæng til påspænding af plov, harvetænder m.v.

Motorspecifikationer. 4 cyl. 4 takts vandkølet 1200 c.c. motor, 17 hk. på 2000 omdr. med selvstarter. Reduk-tionsgear mellem baghjul og diffe-rentiale indbygget i baghjul. Tørpla-dekobling. Udvekslingstrin 14 km/t, 8 km/t og 5 km/t. monteret kugle-svingsregulator. luftfilter. Højtryks-sfæring af div. lejer.

Den danske „Garson“-traktor i seriefabrikation.

Ingeniør Svend Hansen om vanskelig-hederne og deres overvindelse.

V i har kort omtalt det initiativ, som ingeniør Svend Hansen har udvist ved konstruktionen af den danske traktor »Garson«. Efter hvad vi erfarer, er hele det konstruktive og tilrettelæggende arbejde nu overstået og en seriefabrikation er iværksat. I løbet af kort tid vil den danske traktor være på markedet og skal stå sin prøve i praksis.

Selvfølgelig er det ikke muligt på forhånd at sige, hvad dette initiativ vil føre til. Skeptikere har det ikke manglet på; de står som sædvanligt i ke for at komme til at odiale sig med stor autoritet, når et industrielt initiativ søger at bane vej for en usædvanlig produktion.

Føreløbig må vi for vort vedkom-mende indskrænke os til at byde ingeniør Svend Hansen og konserter velkommen som traktorproducenter. Den danske »Garson« har meldt sig i konkurrencen. Praktisk og større fag-lig bedømmelse må afgøre »Garson«'s succes.

Enhver, der har mindstemål af kendskab til dansk industriproduktion, vil vide, hvad der kræves for at bække igennem med en kraftmaskine, men vil også vide, at vedvarende og stædigt arbejde kan føre til resulta-ter. Lykkedes det ikke at skabe Dan-mark et internationalt navn som die-selmotorproducent; tusinder af die-selmotorer, fra de mindste til de stør-ste, er sendt ud over verden fra det lille Danmark. Danske mejerimaski-

ner er internationalt kendt og danske kværne og tørakeværker arbejder sig støt ind på fremmede markeder. Nu-vel, vi kan for vort vedkommende kun ønske de danske traktorfolk held og lykke til fremstillingen og lancering-en af den danske traktor.

Ingeniør Svend Hansen selv ved mere om traktorer end de fleste i dette land. Han har dertil selv været landmand, kender altså ude fra pleje-landet de krav, der stilles fra land-brugerens side, og dette kendskab i forbindelse med den alsidige mekanik- og ingeniøruddannelse, han har bag sig, skulle gøre ham velskikket til at løse opgaven.

Han er dertil fortrolig med indu-striel produktion og moderne serie-teknik.

— De har ikke ladet Dem afskræk-

ke under de forberedende arbejder? spørger vi ingeniøren.

— Nej, jeg fik, efterhånden som arbejdet skred frem, mere og mere vished om, at opgaven lod sig løse til-fredsstillende. Jeg skal indrømme, at der var mange vanskeligheder. En-hver kan tegne en traktor, men at tegne den for produktion er beskåret de færreste. På dette sidste område kom min alsidige uddannelse mig til gode. Ideen fik jeg ude på landet, hvor jeg lagde mærke til, at demon-strationerne af de mindre traktorer samlede langt de fleste tilskuere og interesserede, hvad der for så vidt ikke er så mærkeligt, idet kun 15 % af Danmarks 208.000 landbrug har et tilhørende på over 50 tdr. land. 170.000 gårde har under.

Hvad vi trænger til, sagde jeg til mig selv, er en traktor, der kan frem-vise en effekt for 4 hestes arbejde ... og det mener jeg faktisk er opfyldt med »Garson«. Den er fremstillet for det mindre landbrug, og den er billig. Den trækker let en 5 fods binder, den pløjer 2 tdr. land på en arbejdsdag, den kan arbejde med ploven på en bakke med en stigning på 10:4, og på en tohjulst vogn med forsat aksel klarer den uden vanskelighed at løse på 1200 kg. selv på en nyplojet bakke. Den trækker slåmaskine, harve og kan anvendes til stationært træk, og den er bedre til radrensning end heste-træk og med kun en mand. Vor red-skabsophængning er en stor konstruk-tiv fordel og sparer flere 1000 kr. i indkøb. Iøvrigt indstiller vi os på at levere en 12" plov, 2-rik radrenser med tallerkenskær samt to forskellige sæt harvetænder for henved en tiendedel af traktorens pris.

— Kan nu Deres tal holde i prak-tis?

— Det står enhver frit for at kon-

Holger kom nogle år senere forbi adressen, og da var man netop ved at fjerne bygningerne helt, men de 2 søjler ved indkørslen med en kugle på var der lige netop endnu.

Garner traktorerne, og mange tips omkring opbygningen af Garson kom fra ham, så derfor kan navnet Garson måske have noget med Garner at gøre, da det var en betingelse at navnet skulle lyde engelsk, - men det lyder nu også fransk - garcon - tjener - dreng.

Styrehuset - det originale - var støbt i zink, først snekken som blev smurt ind i grafit og herefter et lag zink omkring, men desværre efter få måneders brug var styrehuset udslidt. De fleste udskiftede det selv med et fra en brugt bil. Traktorerne blev lavet ud fra skitser - aldrig færdiglavede arbejdstegninger, hvilket bevirkede at de aldrig blev type-godkendte og kunne ikke indregistreres. Firmaet Garson Tractors I/S købte også en brugt lastvogn, Ford 60 med en V 8 benzinmotor, hos ophugger Kaj Svensson, Sydhavnen, som havde erhvervet den fra saltimportøren Brøste. Bilen, som kostede Kr. 300.-, var næsten ædt op af

salt, men blev repareret op med nye van-ger mm, og malet i den orange Garson farve. På siderne af ladet stod: "Danmarks første traktor - Garson - dansk bygget traktor", og med lidt mindre skrift " med Ford motor".

På Bellahøj dyrskuet havde man 2 traktorer med, - en på ladet og en til skue på jorden.

Om Garson Tractors I/S.

En ung ingeniør ved navn Svend Hansen (meget speciel) kørte rundt i MG sports-vogn. Hans familie havde et stort grossist firma i Ålborg, som solgte ure og sølv-tøj. Svend Hansen satte en annonce i avisen om, at han havde planer om at oprette en traktorproduktion, - der var jo vitterligt et stort behov for traktorer i de år, - og en Hr. Olesen fra en engros magerinehandel på Frederiksberg, lagde billet ind på annoncen, sammen med Slagelse Margerinefabrik. Men ambitio-

nerne og realismen stod nok desværre ikke mål med virkelighedens verden. Før man måtte indstille nåede man at producere ca. 34 Garson traktorer. Det var firmaet i Slagelse der lagde hovedparten af pengene i projektet, og dermed havde det største tab.

Men det var jo også ærgeligt for de landmænd/små husmænd som i god tro måske havde solgt deres heste og set frem til at få en traktor som de kunne få gavn og glæde af og gøre deres hverdag noget nemmere.

Texten: Holger S. Clausen
Redigering: Johs. R. Madsen

NB: Presseomtalen stammer fra Landbrugsteknisk Magasin november 1952.